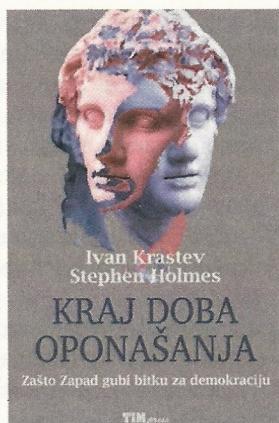
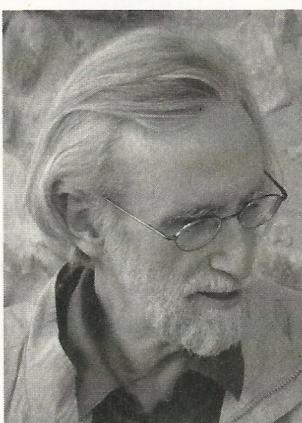

IVAN KRASTEV I STEPHEN HOLMES
**U NOVOJ KNJIZI ANALIZIRAJU ZAŠTO ZAPAD GUBI
 BITKU ZA DEMOKRACIJU**

ŠTO ĆE SE DOGODITI KAD KINA ZAVLADA SVIJETOM?

Putin i Xi dijele mišljenje da Amerikanci nikada nisu odustali od planova da promijene režim u njihovim zemljama. I upravo zato je sraz Kine i SAD-a neizbjegjan. Za Krasteva i Holmesa nije više pitanje hoće li Kina pobijediti

PIŠE ZDRAVKO MILINović

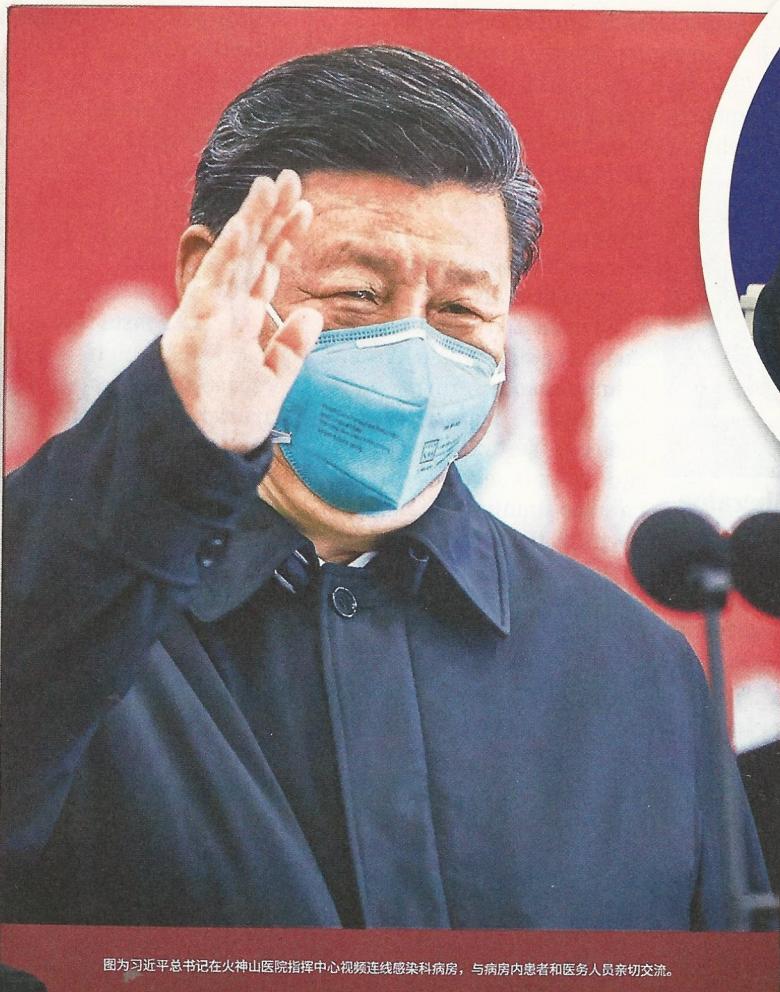
Što se dogodilo sa svjetom u samo tridesetak godina, samo tri mala desetljeća? Zašto zapadna liberalna demokracija usprkos pobjedi nad komunizmom nije uspjela? To je tema knjige "Kraj doba oponašanja: Zašto Zapad gubi bitku za demokraciju"

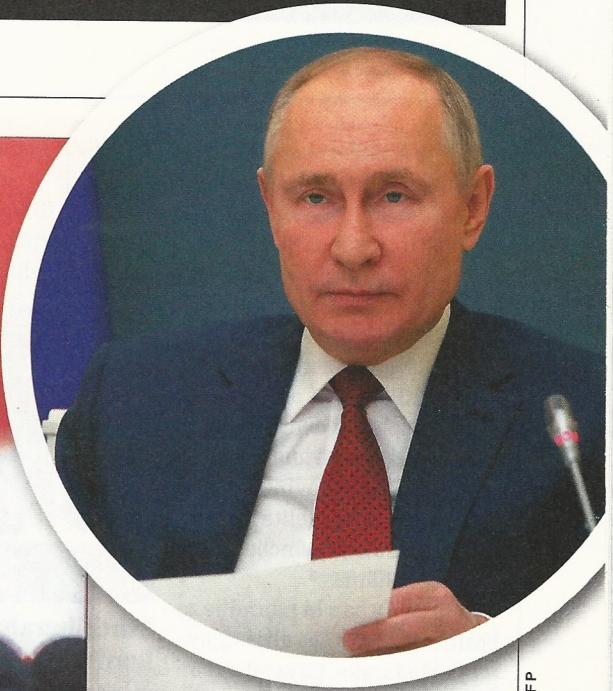
AFP

ušenje Berlinskog zida proslavljen je 1989. godine u cijelom slobodnom svijetu kao konačna i povjesna pobjeda liberalne demokracije nad komunizmom. Kapitalistička demokracija doživljavala se kao konačna faza političkog razvoja čovječanstva. Činilo se da je to istovremeno i kraj svih barijera među dotadašnjim "svjetovima". A tada su "zidovi" postojali na samo 16 međudržavnih granica.

Tridesetak godina kasnije postoji ili se dovršava gradnja 65 ograda od betona ili bodljikave žice, uključujući i onaj Trumpov zid prema Meksiku. Umjesto otvorenog, prosperitetnog društva, svijetom su

一直在想，武汉市是多么好的一座城市！这是一座英雄的城市，拥有英雄的人民。在这次抗击疫情斗争中，武汉人民展现出了不怕困难、不惧牺牲、顾全大局的精神，还有甘于奉献的精神。这些精神都体现了，我们一定要好好总结、好好发扬。我相信，通过这次

AFP

Za razliku od Poljske i Mađarske, koje predstavljaju klasični primjer razočaranih oponašatelja Zapada, Rusija zapravo nikada nije vjerovala u demokraciju. Čak su i deset godina samo simulirali oponašanje liberalno-demokratskih uzora

zagospodarili desničarski populisti ili oni kojima se ideologija svodi samo na vlastiti opstanak na vlasti. Srednjeeuropski populisti Viktor Orban i Jaroslaw Kaczynski u Mađarskoj i Poljskoj prkose Evropskoj uniji. Vladimir Putin već sada caruje Rusijom toliko dugo da se može mjeriti sa Staljinom. Misli kineskog predsjednika Xi Jinpinga postale su temeljni dio kineskog ustava.

Što se dogodilo sa svijetom u samo tridesetak godina, samo tri mala desetljeća? Zašto zapadna liberalna demokracija usprkos pobedi nad komunizmom nije uspjela? To su pitanja na koja pokušavaju odgovoriti bugarski intelektualac i publicist s bečkom adresom Ivan Krastev i američki stručnjak za ustavno pravo Stephen Holmes u zajedničkoj knjizi koja je na hrvatski jezik prevedena pod naslo-

vom "Kraj doba oponašanja: Zašto Zapad gubi bitku za demokraciju".

Krasteva znamo kao autora knjige "Pandemija nostalgijske", u kojoj je promptno postavio pitanje može li korona ubiti liberalnu demokraciju. To je bio pokusaj osvješćivanja spoznajom koliko je strah od zaraze opasan za političko zdravlje Europske Unije. Krastev je poznat i kao autor kolumni za New York Times. Holmes je profesor prava na Sveučilištu u New Yorku i stručnjak za pravne reforme u bivšem Sovjetskom Savezu i Istočnoj Europi.

Kniga "Kraj doba oponašanja" originalno je objavljena prije godinu dana dok Donald Trump još nije izgubio izbore, ali nakon Brexit-a i pojave pandemije. U Hrvatskoj je objavljena u izdanju

TIM pressa.

"Kako je liberalizam pao kao žrtva svojeg razglašenog uspjeha u hladnom ratu – to je priča koju ova knjiga želi ispričati", pišu uvodno autori. "Na prvi pogled, krivnju snosi cijeli niz remetilačkih političkih događaja: napad na Svjetski trgovinski centar u New Yorku, drugi rat u Iraku, finansijska kriza 2008. godine, rusko pripojenje Krima i intervencija u istočnoj Ukrajini, nemoć Zapada dok je Sirija tonula u humanitarnu noćnu moru, europska migracijska kriza 2015. godine, referendum o Brexitu, kao i izbor Donalda Trumpa. Večernji sjaj liberalne demokracije nakon hladnog rata dodatno je zamračilo kinesko gospodarsko čudo, u organizaciji političkog vodstva koje se ponosi time što nije ni liberalno ni demokratsko."

"Antiliberalna kontrarevolucija" ►

počela je u Mađarskoj "i već je metastazirala diljem svijeta", zaključuju autori knjige. Vode je autoritarni lideri, desničarski populisti izrazite protuzapadne orientacije. Karakterizira je ksenofobna retorika, reakcionarni nativizam i oštvo suprotstavljanje "postnacionalnom individualizmu i kozmopolitizmu". Populisti posebno ističu nesposobnost demokracije za borbu protiv terorizma. Iza njihova "autoritarnog šovinizma" najčešće stope "konraelite koje pretežno dolaze iz provincije", tvrde Krastev i Holmes.

Viktor Orban bi najradije zbranio i useljavanje, ali i iseljavanje iz Mađarske. Uz strah od mingranata koje je zaustavio žletžicom, Orbanov režim raspiruje demografsku paniku i hysteriju. "Bijela kuga", dramatičan pad radno aktivnog broja stanovnika i masovno iseljavanje karakterizira sve zemlje u tranziciji, ali i cijelu srednju, istočnu i jugoistočnu Europu. Posebna je karakteristika događaja nakon dramatične 1989. godine što su, s izuzetkom ratova u tzv. ex-Yu zemljama, prolazili gotovo bez krvi. Ali, za razliku od krvavih revolucija 1789. i 1917. godine kada su bježali poraženi, nakon 1989. svoje domovine napuštali su pobjednici, i to oni mladi, obrazovani i najspasobniji.

Orban smatra da je u Europi "ugrožena bjelačka kršćanska većina". Priznaje da je prije 20 godina vjerovao da je Europa budućnost za mađarski narod, ali danas kaže: "Mi smo budućnost Europe!" Od Europske unije želi stvoriti "koaliciju Frankenstein" koja bi trebala postati

"Antiliberalna kontrarevolucija" počela je u Mađarskoj "i već je metastazirala diljem svijeta". Vode je autoritarni lideri, desničarski populisti izrazite protuzapadne orientacije

koalicija neliberalnih demokracija.

Orbanov poljski pandan Jarosław Kaczyński razlikuje se samo u razini katoličkog konzervativizma koji blokira cijelu poljsku naciju. Zapad personificiran u Bruxellesu ne samo što provodi "meku kolonizaciju" nego nameće neželjeni sekularizam, multikulturalnost, pa čak i istospolne brakove.

Za razliku od Poljske i Mađarske, koje predstavljaju klasični primjer razočaranih oponašatelja Zapada, Rusija zapravo nikada nije vjerovala u demokraciju. Čak su i devedesetih godina samo simulirali oponašanje liberalno-demokratskih uzora. "Tvrdimo da je Kremlj danas posve izgubio interes za demokratske farse", unisono zaključuju Holmes i Krastev. Po njima, Putinova Rusija je "bijesna revolucionistička sila" koja naličuje na poslijeratnu Njemačku. Ali Njemačku poslije Prvog, a ne poslije Drugog svjetskog rata.

Poslije raspada SSSR-a "ruski svijet se okrenuo naglavačke". Čak 25 milijuna Rusa preko noći je shvatilo da zapravo živi u stranoj zemlji. Nisu Rusi žalili za komunizmom, nego za sovjetskim carstvom koje je "poniženo" i koje je "propalo bez poraza". Krastev i Holmes upozoravaju na tezu prema kojoj je upravo uspon komunističke Kine najbolji dokaz da raspad SSSR-a nije bio nužnost. Demografsko opadanje Rusije opisuju kao "jedinstvenu rusku kombinaciju afričke smrtnosti i europskog nataliteta".

Putin oponaša (do parodije!) samo američke geopolitičke avanture i miješanje u

unutarnjopolitičke odnose u drugim zemljama. Ruski predsjednik govori o zapadnjačkom priznanju Kosova kao o "zastrašujućem presedanu" koji "razbija čitav sustav međunarodnih odnosa", ističu autori knjige.

Moderna Kina za Holmesa i Krasteva predstavlja "najveći fenomen gospodarskog rasta u svjetskoj povijesti". Kinezi su, kažu, temeljito proučavali i pozorno pratili propast SSSR-a. Deng je smatrao da je Gorbačov "idiot". Umjesto Maova izvoza revolucije i ideologije, suvremeni kineski komunisti okrenuli su se izvozu robe, a Xi Jinping je "pretvorio marksizam u nacionalističku ideologiju".

"Deng Xiaoping otkazao je Maovu povijedničku misiju. Možda je pokušaj obraćenja svijeta propao prirodnim putem jer, po svojoj tradiciji, Kina je svijet. Često se ističe da Kina sebe ne vidi kao zemlju, nego kao civilizaciju. Moglo bi se čak reći da sebe smatra zasebnim svemirom."

Autori "Kraja doba oponašanja" upravo u usponu Kine vide kraj doba oponašanja Zapada. Putin i Xi, kažu, dijeli mišljenje da Amerikanci nikada nisu odustali od planova da promijene režim u njihovim zemljama. I upravo zato je sraz Kine i SAD-a neizbjeglan, u bilo kojem obliku. "Teško je povjerovati da će Xijeva Kina kao međunarodni akter imati dobre namjere. Njezini prvi susjedi, od kojih je mnogima draga što je američka mornarica u Južnom kineskom moru, opravdano slute da bi širenje gospodarske moći Kine u nekoj fazi moglo uključiti prisilu i vojsku."

Za Krasteva i Holmsa nije više pitanje hoće li Kina pobijediti u sukobu s Amerikancima i Zapadom. Pitanje glasi: Što će se dogoditi kad Kina zavlada svijetom? ■

LIDL PLUS – NOVI PROGRAM VJERNOSTI LIDLA HRVATSKA

Moderna aplikacija kupcima donosi uštede i brojne pogodnosti

Lidl Hrvatska je lansirao novu aplikaciju koja će korisnicima omogućiti brojne pogodnosti poput kupona s popustoma, digitalnih računa, tražilice trgovina ili informacija o atraktivnim ponudama iz digitalnog letka.

"Osluškujući želje i potrebe svojih kupaca, rodila se ideja o nastanku naše nove aplikacije Lidl Plus. Aplika-

cija je atraktivna i moderna te izuzetno jednostavna za korištenje. Ovo je samo početak Lidl Plus priče – nastavljamo razvijati nove funkcionalnosti naše aplikacije te će ona u budućnosti nuditi još više pogodnosti i još individualnije odgovoriti na potrebe naših kupaca" – objašnjava Marina Dijaković, voditeljica Sek-

tora korporativnih komunikacija.

Lidl Plus nagrađuje svoje kupce ekskluzivnim kupo-

nima s popustoma te na jednom mjestu obuhvaća sve što Lidlovom kupcu treba.

Sve ovo na pametnom telefonu – jednostavno, praktično i brzo.

Sve pogodnosti su jasno prikazane unutar aplikacije i mogu se iskoristiti skeniranjem digitalne kartice na blagajni.

Lidl Plus aplikacija može se instalirati putem Google Play-a ili Apple Store-a.

GLOBUS